

tendència a l'harmonia vocàlica. En un doc. de 1219 un X. de *Torrosela* fa un acte relatiu *Vallmoll* (MiretS., *Templ.*, 196), i com que *Vallmoll* és només a una vintena de k. a l'OSO. de *Torrussolla* i no hi ha per allà altre NL semblant, és força versemblant que sigui variant del nom d'aqueixa antiga masada. Hi hauria hagut, doncs, ací, duplicat *-olla/-ella*; com ho veiem en el *Rept.* de Mall. i en les altres dades del nom mallorquí.

Val a dir que és fort admetre que l'harmonia vocàlica afectés la vocal tònica, per efecte de les dues pre-tòniques: no és aquest el corrent fonètic normal, per més que la forma *Turruxules* (*-letz*) del *Rept.* ens duu quasi velis-nolis a acceptar-ho.

Per això he sospesat altres vies d'explicació. ¿Seria potser un compost de *Torre-s'olla* 'torre de la gorga?', acc. que pren el ll. OLLA 'casserola' en la top. cast., i fins la cat. (supra art. *La Freita*); com que *Torrussolla* és vora el xaragall oriental de la vall, no podem recusar aquesta possibilitat, encara que no ens consti del tot el fonament topogràfic, i que en aquesta zona no abundin els NLL amb art. IPSE. O bé relacionar amb un nom com *Torrozueta*, pda. de l'Alt Aragó (te. de *Puértolas*) (XLVII, 189.5), que mostra canvi de sufix de *-ELLA* en l'equivalent de *-OLA*; però llavors seria *-ssola* i no pas *-ssolla* amb palatal. Alternatives, doncs, que no convencen gaire.

I el fet és que es veuen altres casos que també quasi obliquen a admetre propagació a la tònica del timbre o de les síl·labes anteriors. Ja he citat la Font de *Torroll* de Gandesa a l'art. *Torrelles. El Torullo*, turonet adjacent al poble de Torís (XXX, 150.9, 153.2, 154.6), i sembla un altre cas com *Torroll* del masculí de *Torrella. Torruclas*, pda. antiga de Borriana (XXIX, 147.8), difícilment dubtariem que és el ll. TURRICULAS, amb el grup *-CL-* del llatí, mantingut per aquella congelació de l'àrab, però puix que hi hagué tan forta influència de l'àrab ¿com anirem a pensar en algun hipotètic canvi de sufix en *-UCULA* del llatí vulgar peculiar de la zona mossàrab?

Tot amb tot, l'explicació de *Torrussolla* i el *Turruxules* del *Rept.* Mall. per harmonia vocàlica, és la més fundada, potser per influència d'un caràcter fluctuant de l'accentuació que mostren tants NLL moriscos del P. Val. i d'arreu.

Recordem el cas de *Potróš*, demostrat supra com provinent de PETROSUM (d'on després *Potries*). Sobretot el cognom *Torrus*, que sembla ser reflex de la mateixa evolució soferta per TURREN en *Torrox*, NL de la prov. de Màlaga, que Simonet accentua *Tbórrrox* en transcriure la grafia àr. *turrus* amb què l'anomenen l'Edrissi (1154), Abenhayan i Abdeluáhid el Marroquí; en català es registra només com cognom propi de St. Feliu de Guixols, Girona, Arenys, Canet i St. Iscle (*AlcM*, *DAG*). No hi ha var. *Torrús*: és família arrelada a St. Iscle, pron.: *tórus*.

Torrosselles, Torrossolla, V. Torrossella Torruclas, V. T- (misc. moss.) *Torullo, Torrussolla, V. Torrossella*

TORT

En NLL, 'angulós', 'colltorçat': *DECat VIII, 581b35-583b28*.

Estany Tort, situat a la capçalera de la vall del Flamicell, damunt Cabdella. *Estany Tort de Peguera*, a la vall de Peguera (Pallars Sobirà). *Estany Tort de Rius*, a la capçalera de la vall del Valarties, dins el terme d'Arties.

Com nom de vius afluents hi ha cinc *Riutort* o *Riortort*. 1) en el terme de Puigbalador, afl. de l'Aude; 2) a la vall de Molló del Ter; 3) en el terme de Pau-Palau-saverdera, dels estanys de Castelló; 4) en el terme de Brocà, del Llobregat, vora l'esgl. de *Santa Cecília de Riutort*; 5) cap a Solsona o Lladurs, del Cardener.

La Vall Torta, en el terme de Tírig. La trobem documentada l'any 1249: *vallem Tortam* en unes afrontacions de Morella del *Capbreu de Cinctorres* (XXVIII, 10.3). Sengles *Cala Torta*, a la costa septentrional de Menorca, dins el municipi des Mercadal, i a la península d'Artà, al límit amb el terme de Capdepera.

Sant Iscle de Collort, llog. del municipi de Sant Feliu de Pallerols. PRON. MOD.: *sánt iskla --- dō kóltórt*, oït a Sant Feliu de P. (Casac. 1920) i allí Cor. 1934. *Collort*, partida de Nauja. *Mas de Collort*, a les Useres (XXIX, 15.16). *Castellort*, pertanyent al mun. de Guixers (alt Cardener). DOC. ANT. 1359: *Castell de Castell Tort e perroquia de Tort* (CoDoACA XII, 58).

Sant Julià dels Torts, llogaret agregat a la Jonquera. PRON. MOD.: *sán zuljá*, oït a la Vajol per Casacuberta (c. 1920). DOC. ANT. 1362: *Par. Sti. Juliana de Tortis* (Alsius, *Nom.*, s. v.).

Les Tortes, NL antic del terme de Vilamajor, documentat l'any 1132-33: «in parrochia Sancti Petri Villa Majori, in loco vocitato ipso manso de ipsas Tortas» (D'Albon, *Temple*, 32).

Les Tortelles, NL antic documentat l'any 1054 prop de Lladurs (Arx. Sols.). J. F. C.

Torta-roure, V. Cor-de-roure

45 TORTADES

Tortadès, no pas *-dés*, més que cognom és el nom d'una grandiosa i antiquíssima masada de les Guilleries (entre St. Hilari i Vilanova de Sau), dalt d'una calm, a la qual s'accedeix des de St. Sadurní d'Osormort per un camí que puja en grans marrades: és al que aHudeix el NL, *TORTARICIUS, format amb el sufix adjectival *-ARICIUS*, el mateix de l'it. *boschereccio*, oc. *-aretz*, fr. *-eret* (sobre el qual escriví Ant. Thomas en *Nouv. Essais*), i del qual provenen el cat. *Barcarès*, oc. *Cautarès* (amb grafia bàrbara, fr. *Cauterets*), cast. *cabrerizo* etc.; allí amb la mateixa dissimilació de *-R-R-* que en *Font Tornadissa* (Vidrà, gran font intermitent); o *Pont Cabradis* (sobre el Cardener entre Lladurs i St. Llorenç) pròpiament 'pont per a cabres',